Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta/
työ- ja elinkeinojaosto

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta / työ- ja elinkeinojaosto; lausuntopyyntö HE99/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 (HE 99/2025

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausuntonsa valtion vuoden 2026 talousarvioehdotuksen momentin 32.30.64 (EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin, arviomääräraha) toteuttamisesta. Hämeen ely-keskus toimii välittävänä toimielimenä Hämeen, Kaakkois-Suomen ja Uudenmaan ely-keskusten toimialueilla vuoden 2025 loppuun saakka.

Hämeen ely-keskus esittää asiantuntijalausuntonaan seuraavaa:

ELY-keskusten muutos alueellisiksi elinvoimakeskuksiksi, uudistuksen toteutumisen tilanne ja kipupisteet sekä elinvoimakeskusten rooli yritysten rahoituksessa

Valtakunnallisesti ja alueellisesti elinvoimakeskusten valmistelu etenee aikataulussaan. Elinvoimakeskuksien tehtävät rahoituksen osalta ovat säädöspohjaltaan yhteneviä nykyisiin ELY-keskuksiin nähden. Haasteellisinta valmistelun osalta on aikataulun tiukkuus, elinvoimakeskusten johdon ja esihenkilöiden nimitysprosessit jatkuvat pitkälti ensi vuodella. Valmistelutyö on kuitenkin vahvalla pohjalla ja oletuksena on, että elinvoimakeskusuudistuksesta johtuen rahoitustoimintaan ei ole tulossa merkittävää katkoa tai viivästymistä vuoden vaihteessa. Hämeen ELY:n (tuleva Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus) osalta erityispiirteenä on myös Kanta-Hämeen maakunnan siirtyminen toimialueelta toisen elinvoimakeskuksen toimialueeseen (Keski-Suomen elinvoimakeskus). Muutosta on valmisteltu yhteistyössä vastaanottavan elinvoimakeskuksen kanssa ja muutoksen mukana siirtyy rahoitusta vastaava määrä henkilöresurssia.

Yritysrahoituksen erityispiirteet Etelä-Suomessa

Etelä-Suomen alueen tuki-intensiteetti asukasta kohden on matala, mikä heijastuu käytettävissä olevaan kokonaisrahoitukseen ja sitä kautta henkilöstöresursointiin (tekninen tuki) alueella. Alueen väestö- ja yritysmäärä on kuitenkin korkea, mikä nostaa rahoituksen kysyntää. Hakemusmäärät Etelä-Suomessa ovatkin olleet korkealla tasolla koko ohjelmankauden ajan.

Etelä-Suomen alue on hyvin heterogeeninen. Erityisesti Kaakkois-Suomen maakunnissa kohdataan samanlaisia haasteita kuin muualla Itä-Suomen maakunnissa, mutta niiden ratkaisemiseksi käytettävä rahoitus on matalammalla tasolla. Myös Päijät-Häme on useilla mittareilla katsottuna haasteellista aluetta ja alueen tuki-intensiteetti asukasta kohden matala. Uusimaa puolestaan on useiden elinvoimaa mittaavien mittareiden mukaan

keskimäärin hyvin pärjäävä alue, mutta aluekohtaiset erot maakunnan sisällä ovat suuria. Uudenmaan suuri yritysmäärä näkyy suoraan suuressa rahoituksen kysynnässä.

Hämeen ely-keskus näkee myös, että käytettävissä olevien määrärahojen jakaminen etupainotteisesti olisi tärkeää ja varmistaisi AURA -ohjelman tehokkaan ja täysimääräisen toteutumisen. Hämeen ely-keskuksella (tulevalla Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksella) on myös valmius ja osaaminen hoitaa rahoitustehtävää mahdollisten uusien tukiinstrumenttien sekä valtakunnallisten tehtävien osalta. Samaan aikaan Hämeen ely-keskus kuitenkin tunnistaa yhdeksi uudistuksen kriittiseksi pisteeksi riittävän henkilöresursoinnin elinvoimakeskusten rahoitustoiminnassa, mikä tulee olemaan haasteellista toimintamenoihin kohdistuvien säästötavoitteiden johdosta.

Lausunnon laati rahoitusyksikön päällikkö Niina Lamberg, Hämeen ely-keskus